Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor
Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

DAG HAMMARSKJÖLD nyt

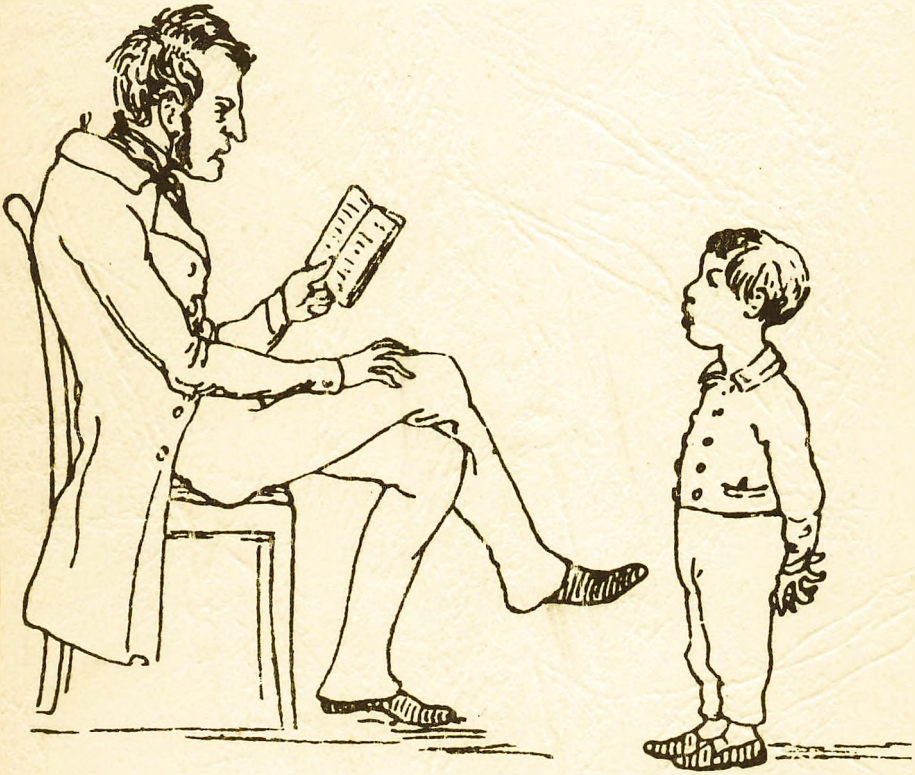

SÆRNUMMER

Gave fra Sonja Andersen 2007

REDAKTION:
Niels A. Hansen lærer
Jørgen Bille nævn

POSTADRESSE:
Dag Hammarskjöld Skolen
Høje Gladsaxe Torv 4
2860 Søborg

TELEFON: (01) 69 57 11

OBS!!!!
Artikler fra dette blad må gerne gengives i deres helhed med kildeangivelse, i uddrag KUN efter aftale.

DANSK SKOLEMUSEUM
Rådhusstræde 6
DK-1466 København K

Følgende var Jesper Floranders indlæg ved et repræsentantskabsmøde på Dag Hammarskjöld skolen den 8. oktober 1974. Da vi mener indlægget fortjener større udbredelse, og at det kan danne grundlag for diskussioner i forældregrupper, blev det besluttet at udsende indlægget som særnummer af Dag Hammarskjöld Nyt.

red.

Trykt: 22.2.1975
Oplag: 1000

Forsøgsrektor Jesper Florander

SKAL VORE BØRN VÆRE FORSØGSKANINER?

Jeg vil komme med nogle betragtninger - mine betragtninger - over skolen i dag og hvorfor vi har skoleforsøg. Jeg vil godt begynde med to forudsætninger, inden jeg fortæller om, hvad vi har lavet og er i gang med. De to forudsætninger vil jeg stille sådan op: som det første stille spørgsmålet: "Hvorfor holder vi egentlig skole?". Det anser vi for at være en så selvfølgelig ting, og det har vi gjort nogenlunde i 150 år, at vi sommetider glemmer, hvorfor vi holder skole.

Jeg kan kun se et svar på det: for at man skal lære noget. Det er værd at holde fast ved det. Det er samfundets mening med at holde skole. Det er elevernes mening, i hvert fald når de begynder at komme i skole. Sommetider ændrer det sig måske lidt for deres vedkommende - men det er da også forældrenes mening og lærernes mening, og det er min mening. Det er simpelthen alles mening. Og jeg vil altså godt have, at man holder fast ved, at vi holder skole, for at man kan komme til at lære noget.

Det næste spørgsmål er så: "Hvordan når vi dette mål?". Når vi dette mål ved at beholde skolen, som den var, da vi selv gik i skole? For den skole vi gik i, den var da god nok, ikke? Eller var den? Eller kan vi nærme os dette mål mere endnu ved at udvikle skolen, ved at ændre skolen, så den passer til de ændringer, der sker i det samfund, som har skabt skolen?. Jeg vil ikke svare på de spørgsmål nu. Jeg vil blot stille dem op - gerne som en provokation.

Det fører mig nemlig over i den næste forudsætning, som kan kaldes den politiske beslutning. Og vi glemmer så også noget her - det er ikke noget, der 150 år gammelt, det er kun 5 år gammelt. Da blev der rent faktisk af et enigt folketing truffet beslutning om, hvordan vores skole skal være. I 1969 vedtog man det såkaldte 9-punktsprogram. I det står bl.a., at skolen skal være en 9-årig grundskole med et supplerende 10. skoleår. Og det vil så sige, at der er tale om, at vi skal holde skole i så mange år med sammenholdte klasser, og også sørge for, at der bliver mulighed for at vælge blandt forskellige fag, efterhånden som man kommer op igennem skoleforløbet. Det er ét af de 9 punkter.

Et andet af de 9 punkter hedder, at skolestarten skal smidiggøres. Man lægger altså vægt på at få selve dette at begynde i skolen lagt til rette sådan, at det skal være bedst muligt. Et 3. punkt: Der står udtrykkeligt noget om elever, der har vanskeligheder i skolen, det kan være mange forskellige grunde, men vanskeligheder har de, og der sætter man direkte ind og peger på i ét af de 9 punkter, at sådanne elever skal have hjælp gennem skolen.

Og så står der i øvrigt i dette 9-punkts program, at skolen skal udvikles, og til støtte for denne udvikling iværksættes der praktiske skoleforsøg.

Dette er den politiske beslutning, truffet for 5 år siden, og det vil sige, at hvis vi tager de to forudsætninger og summerer det op, så ser vi at samfundet har pålagt sig selv at sørge for, at dets kommende borgere kan lære noget ved at holde skole. Og samfundet har pålagt skolen, at den skal arbejde på en ændret måde i forhold til tidligere, og at den skal indhøste erfaringer om dette nye gennem skoleforsøg.

Og så skoleforsøg her i Gladsaxe: hvordan ser det ud både med, hvad vi har i gang herude eller har haft i gang, og i forhold til den politiske beslutning? Her har vi 9-punkts programmet fra 1969 og de tre ting: den 9-årige grundskole, skolestarten og elever med vanskeligheder, der skal have hjælp. Hvad har vi så gjort i den henseende?

Vi er i Gladsaxe gået ind i 9-punkts programmet. Vi kan sige det sådan, at ud fra de ændringer i skolen, i samfundet, som vi kunne se, og den diskussion, der var omkring pædagogiske forhold, foregreb vi 9-punkts programmet på nogle punkter, og gik i gang lidt før. Hvis vi tager dette med skolestarten, der skal smidiggøres, så gik vi i gang med dette i 1967, netop på grund af den pædagogiske diskussion omkring skolestarten. På det tidspunkt var det sådan, at man over hele landet brugte skolemodenshedsprøver til at finde ud af, om børnene var "egnede" til at komme i skole. Prøverne blev på forskellig vis kritiseret, ikke mindst af skolepsykologerne her i Gladsaxe, og det medførte, at man i 1967 opgav skolemodenshedsprøverne, holdt op med dem simpelthen.

Så måtte man jo sætte noget andet ind, og så kommer ændringen. I stedet for som hidtil gik man ud fra, at frem for at børnene skulle tilpasses til skolen, som den nu engang var, måtte man hellere se at få skolen tilpasset, så den kunne passe til de meget forskellige børn, som en skole alle dage har modtaget og altid vil komme til at modtage. Derfor måtte man se at finde ud af, hvor forskellige børn, der er tale om, og hvordan man så kan lægge skolegangen til rette, ud fra disse vitterlig store forskelligheder. Når man møder hinanden første gang, er det første, man gør, simpelthen at se at lære hinanden at kende. Når vi selv møder nye mennesker, varer det jo ikke ret længe, før man har pejlet sig ind på, hvad man synes om hende eller om ham. Er han en flink fyr, er han i godt humør, er han fåmælt eller hvad det nu kan være? Og situationen er nøjagtig den samme, når børnene, der kommer ind i en 1.ste klasse, og lærerne møder hinanden. Det er nye mennesker, der møder hinanden, det har det altid været, men vi benyttede os af dette, at vi faktisk skal lære hinanden at kende og vil lære hinanden at kende, til at sige: den første tid i 1. klasse betragter vi som en observationsperiode, hvor læreren har som opgave at finde ud af, hvad det egentlig er for nogle børn, han nu har fået betroet. Og så lærer man hinanden at kende i denne observationsperiode, og på grundlag af det finder man ud af, at de fleste børn falder til i skolens miljø. Nogle gør det ikke, og de trænger altså til en eller anden form for hjælp eller støtte i kortere eller længere tid. Det kan være bagateller, der er klaret i løbet af meget kort tid, det kan

være tilsyneladende bagateller, der viser sig at være større problemer. Man kan ikke afgøre det med det samme, men man må bare have sat den ny støtte ind. Derfor fik vi efter observationsperioden de såkaldte støttetimer, hvor en støttelærer kan tage sig af de elever, der af en eller anden grund ikke rigtig er faldet til.

Jeg skal nævne nogle resultater af, hvad vi har fået ud af en sådan smidiggørelse af skolestarten. Det viser sig at når vi ser på en hel årgang børn, for hele kommunen ca. 1000, så er der 3% af disse børn, som vi ikke er i stand til at fastholde i det almindelige skolemiljø. Eller sagt omvendt: 97% af alle børnene kan vi fastholde i det almindelige skolemiljø. Og det er meget. Det mener vi skyldes den smidigere skolestartordning, som vi ændrede det til i 1967. Det viste sig nemlig, at ikke mindre end 14% af alle børnene på et eller andet tidspunkt fik støtte. Det er mange, men det har åbenbart været det værd. Også selv om halvdelen af dem er nødt til at få denne støtte igennem længere tid, helt op til 3-4 år. Der er altså nogle, der trænger til det og skal have denne hjælpende hånd, hvis de skal være med i det almindelige klassemiljø, og det har vi sat os som mål.

Så viser det sig også, at lærerne virkelig har været i stand til at finde de elever frem, der trænger til støtte. Det er altså ikke noget med, at den enkelte lærer har sin særlige målestok for, hvilke elever han skal have med at gøre, men lærerne som helhed har været i stand til at finde frem til, hvem der trænger til støtte. De fordele, der er ved en sådan form for skolestart er først og fremmest, at så at sige ingen børn kasseres eller føler sig kasseret. Lærerne bliver nødt til at lægge vægt på, at undervisningen tilpasses de forskellige elever og deres forskellige forudsætninger.

Vi har fulgt hele denne ordning op, siden den startede i 1967, og jeg skal bare kort nævne, at denne følgen op viser stor tilfredshed blandt de lærere, der nu har arbejdet med dette gennem en årrække, med denne form for skolestart, med den ændring af skolen, som ligger deri.

Og så skal jeg vist slutte med at nævne, at her har vi så netop noget, hvor børnene var forsøgskaniner! Hvordan i alverden skal vi kunne finde ud af, om denne nyordning var noget værd, om denne ændring var effektiv, hvis vi ikke virkelig inddrog børnene som det, man kalder forsøgskaniner? Selvfølgelig gjorde vi det, selvfølgelig vil vi blive ved med at gøre det. Det er nødvendigt for os at lægge det sådan til rette, at man kan undersøge tingene til bunds, og det gøres ved at tilrettelægge et praktisk skoleforsøg sådan, så man virkelig kan indhente viden om, hvad der foregår under det. Det er det, der ligger bagved det, der hedder forsøgskaniner. Og intet andet! Dette, at vi for den første årgangs vedkommende lige netop bruger disse børn som forsøgskaniner betød, at vi med sindsro kunne lade ordningen fortsætte til gavn for de følgende årgange. Fordi vi nu vidste noget om, hvad den var værd for os.

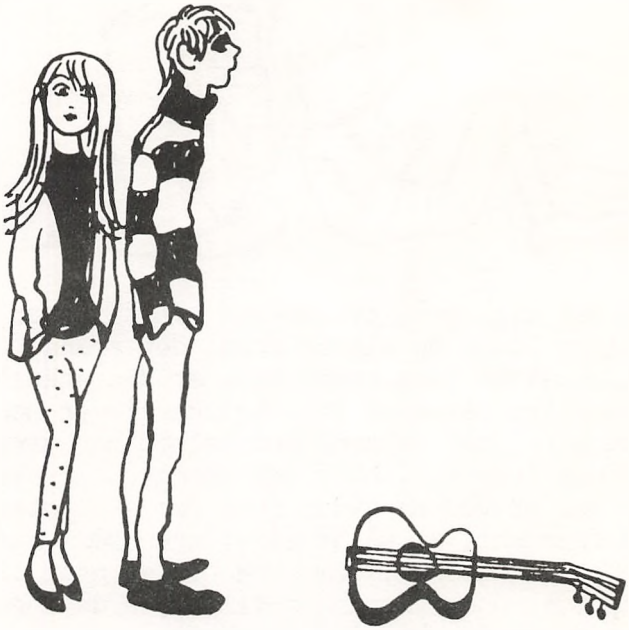

Det var altså et af 9-punkts programmets punkter, som vi har taget op. Et andet punkt er selve tilvalgsskolen. Og den kunne vi jo sådan set godt sidde og diskutere adskillige aftener. Det vil jeg ikke gøre, jeg vil tværtimod gøre det meget kort.

Men lad mig lige slå fast, hvad vi mener med dette: tilvalgsskole. Dermed mener vi en 9-årig eller 10-årig - her er det faktisk en 10-årig - grundskole med sammenholdte klasser og med tilvalg. Princippet er, at eleven og elevens hjem skal afgøre uddannelsesforløbet for eleven. Ikke skolen. Skolen skal give råd via lærerne, men afgørelsen ligger hos eleven og elevens hjem.

Lad mig tage nogle få resultater frem fra det meget store omfattende forsøg med tilvalgsskole, der ligesom forsøget med skolestart omfattede alle skolerne. Et resultat er: vi har set, at flere elever forbliver længere tid i skolen, i forhold til,hvad der sker for hele landets vedkommende. Jeg vil godt tillade mig at fortolke det sådan: det tyder i hvert fald ikke på, at eleverne har syntes.at den skole, de gik i i længere tid, var en ringe skole.

En anden ting, som måske nogle ville tillægge mindre betydning, andre mere, det er, at ca. 3% elever flere fik en realeksamen.

En tredie ting, som er værd at nævne, er trivselen. Trivselen hos eleverne var faktisk god, da vi undersøgte den hos disse elever i 8. skoleår. Den er - betragtet som helhed - bedre i 10. skoleår, hvor de har været igennem hele tilvalgsskoleforløbet. Også selv om disse elever på dette tidspunkt, lige før de skal afslutte skolegangen, er tydeligt mere kritiske overfor undervisningen.

Og en fjerde ting: forældrenes syn på dette. Set under ét er forældrene faktisk ret godt tilfredse med denne tilvalgsskole. Jeg siger udtrykkeligt: set under ét. Det skal ikke fortolkes derhen, at nu har jeg sagt, at alle forældre var tilfredse med tilvalgsskolen, for der er tydelige forskellige at spore i opfattelsen blandt forskellige forældregrupper. Det er ganske klart, at de forældregrupper, hvis børn sigter mod realeksamen, er mindre tilfredse med denne ændring af skolen end de øvrige forældre. Og således er der blandt forældre, og mellem forældre og skole, indbygget en mulighed for konflikt i de resultater, vi har fundet. Jeg siger ikke, at der eksisterer konflikter, men der er en mulighed for at få en konflikt. Det er vel tydeligst afspejlet ved det, som er diskuteret adskillige gange herude, spørgsmålet om kundskabsindlæringen hos eleverne. Jeg kan vel sige det sådan, at kundskabsindlæringen synes forældrene at lægge mere vægt på, end eleverne gør det. Og forøvrigt også mere end lærerne og skolemyndighederne, derunder skolenævn, vil gøre det. Dér ligger en konfliktmulighed gemt, det er en af de ting, som det vel er værd at få frem gennem et forsøg, at pege på sådanne konfliktmuligheder og så se at få sagen løst, inden der bliver konflikter ud af det.

Lad mig slutte dette med at gå ind på baggrunden for selve denne tilvalgsskole. Den ligger selvfølgelig i selve den politiske beslutning, det er klart. Men hvorfor kommer man frem til den politiske beslutning? Det gør man bl.a., fordi man efterhånden havde diskuteret en opdeling af børnene gennem mange år og havde foretaget mange undersøgelser, så efterhånden ved man, at sorteringen af børn over til en 1. real og så resten til en

8. klasse, det betyder simpelthen, at man indbygger i skolen som samfundssystem en virkelig social skævhed. Det er påvist af en af de pædagogiske forskere herhjemme, at når alt andet er lige, evner og præstationer o.s.v., så er der 7 til 8 gange så stor chance for at komme ind i realafdelingen, hvis man kommer fra et hjem med såkaldt høj status, end hvis man kommer fra et hjem med såkaldt lav status. Det må med i betragtningerne også, det er også en grund til, at man gennemfører forsøg med tilvalgsskolen.

Så er der det tredie punkt, jeg nævnede fra 9-punkts programmet: elever med vanskeligheder, der gerne skulle have hjælp. Vi har gennemløbet en udvikling i dette skolevæsen som andre steder, at man er blevet klar over, at der var en række elever, som trængte til hjælp, vel nok især de læsesvage elever, ordblinde, læseretarderede eller hvad man nu vil kalde dem. Den hjælp gav man gennem en årrække ved, at man oprettede flere og flere særlige klasser til disse elever. Efterhånden blev man klar over, at en sådan udbygning i mange henseender var god

for eleverne, men også havde nogle utilsigtede og uheldige bivirkninger, fordi eleverne følte sig sorteret fra. Derfor er strømmen vendt. I stedet for at have sådanne specialklasser, specialhold eller specialskoler sigter man nu mod, at den støtteundervisning, der skal gives til sådanne elever, gerne skulle gives integreret, som det nu hedder med et af vores pædagogiske slagord, gerne skulle gives således, at den elev, der trænger til støtten, bliver i sit almindelige klassemiljø og får støtten der, så at han stadigvæk hører til klassen.

Det har ført til bl.a., at skolekommissionen har vedtaget en principbeslutning i 1973 om, at vi skal sigte mod en sådan integreret specialundervisning. Vi skal ikke pludselig fra den ene dag til den anden afskaffe f.eks. vores observationsskole, som vi har stor gavn af og brug for, men vi skal sigte mod, at vi efterhånden kan få integreret disse specialforanstaltninger i den almindelige undervisning.

Baggrunden er igen den, at en skole for alle - og det er en 9-årig grundskole - må helst ikke sortere samværet mellem forskellige personer. Netop dette, at man er forskellig, er en vigtig ting i samværet, og sortering kan betyde følelser af mislykkethed hos nogle og hos andre, der ikke bliver sorteret fra, en ikke alt for behagelig overlegenhedsfølelse. Det er baggrunden for, at man siger: lad os se, om vi efterhånden kan få integreret specialundervisningen, efterhånden få fjernet specialklasserne.

Derfor går man ind i et forsøg med det, som vi kom til at kalde støttecenter. Man gennemfører forsøget ved blot én skole for at få indhentet erfaringer. Et støttecenter er et sted, hvor eleverne kan komme hen og få den fornødne undervisning eller den fornødne snak med læreren, og hvor det hele er ret så uformelt lagt til rette. Man behøver ikke alverdens snak eller undersøgelser for at gøre dette, hjælpen kan sættes ind hurtigt, og den kan også holde op lige så hurtigt. Et par resultater fra dette punktforsøg: den faglige støtte, der skal gives i dansk og regning, kan gives godt og effektivt på denne måde. Det er en ting. En anden ting er, at en skole er et sted med mange mennesker, og hvor mange mennesker er sammen, går det ikke altid fredeligt til, der kan opstå konflikter, og det gør der også. Støttecenteret har i den henseende betydet, at konflikter ligesom kunne tages i optrækket og løses med det samme, hvis det ikke var alvorlige ting. Og en tredie ting, som lærerne på den skole, der gennemførte forsøget, også lagde vægt på, var, at de synes, at netop fordi man havde støttecenteret, blev der roligere forhold for undervisningen.

Da forsøget havde kørt et år, ja så havde vi erfaringerne, sådan at vi kunne sige til de øvrige skoler: I kan gå i gang på denne måde f.eks., I kan indrette jer en kende anderledes, hvis I vil det, men her er nogle erfaringer at bygge på. Med det resultat, at støttecentertanken og denne form for integreret støtte er indført generelt over alle skolerne, og det endda til trods for, at det er ganske klart, at de lærere, der arbejder under støttecenteret, har et sværere job at tage sig af end tidligere, for nu skal de tage sig af både dem, der har læsevanskeligheder og dem, der er kommet ud i endda en ret alvorlig konfliktsituation. Det kræver mere af lærerne end man tidligere ville kræve.

I 9-punkts programmet stod der også noget om, at samarbejdet mellem hjem og skole bør støttes og opmuntres.Det er et af disse programpunkter, som vi ser gang på gang, og det er jo desværre stort set med det, som Storm P. taler om vejret. Der bliver ikke gjort så forfærdeligt meget ved det. Men vi har da gjort to ting her. Den ene ting er, at man på én af skolerne herude stilfærdigt og roligt gik i gang med at se, om man ikke kunne undvære karaktererne de første syv skoleår (vi skal jo give karakterer derefter). Det snakkede man så med forældrene om, naturligvis. Og så gjorde man det stille og roligt, netop sådan, at der var en række forældre, som fulgte det gennem nogle skoleår 3., 4., 5. klasse og helt til og med 7. klasse efterhånden, hvordan det nu egentlig gik, når man ikke fik nogen karakterer. I stedet for havde man så forældrekonsultationerne, jeg kan også sige meddelelser, for det, som man må sikre sig, er jo, at forældrene under alle omstændigheder får besked, og enten får man det ved at tale sammen med læreren, eller også må man benytte postvæsenet. Men en sådan stille og rolig ændring medførte for det første, at flere klasser efterhånden blev inddraget på den pågældende skole, derefter, at det bredte sig til andre skoler. På et eller andet tidspunkt var det så egentlig nok for skolekommissionen at konstatere, at nu havde man prøvet dette rent praktisk igennem ved så mange skoler og på så mange klassetrin, at nu kunne skolekommissionen godt udstede en generel tilladelse til at lade være med at give karakterer de første syv skoleår, mod at man naturligvis sikrede sig, at der blev givet forældrene anden form for besked om, hvordan det gik i skolen. Og det gjorde vi så

altså i 1971, og så har vi forøvrigt ikke hørt mere om den sag siden. Vi er ikke blevet stillet overfor noget som helst krav fra forældre om, at man skulle have karakterer genindført i disse første syv skoleår.

Jeg synes også, der er grund til at nævne én ting til i forbindelse med dette hjem/skole samarbejde: Skolenævnene. Der skal vi betydelig længere tilbage, indtil 1969 her i Gladsaxe. Det er længe siden, man begyndte med skolenævn her, man har altså efterhånden fået nogle erfaringer, hvor man ude omkring i landet kun er ved at famle sig frem til disse ting. Det viser sig på mangfoldige punkter. Det er rent faktisk sådan, at skolenævnene betyder noget. De betyder også mere, end der står i en styrelseslov. Det har de gjort i adskillige år, i hver fald i den sidste halve snes år her i kommunen. Man har simpelthen givet skolenævnene beføjelser, og vi kan se det bare ved at skolenævnene er med, når der skal ansættes personale ved skolerne, og at skolenævnene er med ved den økonomiske styring af skolerne. Skolenævnene har rent faktisk noget at sige. Og så ved jeg godt, at skolenævnene ikke uden videre kan sættes lig med hele forældreskaren ved en skole, men det er en anden historie. Jeg vil blot pege på, at her er dog gjort noget for at styrke dette samarbejde helt over til, at man giver i hvert fald nogle mennesker fra nogle hjem så mange beføjelser, at de gider interessere sig for skolens arbejde. Jeg synes godt, vi kan sige, at dette fungerer. Og det fungerer godt stadigvæk her i kommunen.

Der er grund til at nævne en ting til, som man ikke rigtig kan finde i 9-punkts programmet. Det er de såkaldte P-fag, praktisk - produktive fag. For det, jeg har talt om,er i meget høj grad skolens start, skolens afslutning, og de svage elever, som trænger til støtte. Og så har vi egentlig alt det, der ligger imellem, det nogle kalder "de forsømte skoleår". For vi har interesseret os så skrækkeligt meget for de andre ting, siger man, og så har vi ladet 4. - 7. klasse ligge. Noget er der nok om det. Men i hvert fald har vi da sat ind herude netop gennem de praktisk - produktive fag, ved at lave de såkaldte P-fags ordninger, og igen begyndte det et enkelt sted i 1971, som et punktforsøg for at se, hvordan det nu gik. Sådan, at eleverne helt fra 3. klasse kunne komme til at vælge indenfor disse praktisk - produktive fag. De måtte alt-

så selv om, om de ville have sløjd, husgerning eller musik, for at nævne nogle af fagene. De måtte selv vælge. Og så er det jo klart, at sommetider er der mange, der vælger det samme, og så kan man ikke komme til det, så må man vælge noget andet, og sommetider opdager man, at når man har valgt, valgte man forkert. Alt dette er en aldeles storartet form for indlæringsproces. Man lærer noget den vej igennem. Man lærer bl.a. noget om at vælge, om at træffe beslutninger. Det er et af resultaterne af P-fags forsøgene. Et andet resultat er, at nogle på forhånd jo var meget nervøse for dette, går det nu an? Kan vi virkelig lade vores børn være forsøgskaniner i det? Jamen, når vi ikke rigtig ved, hvor de er henne, og de bare går ud til disse forskellige P-fag, så har vi jo ikke styr på noget. Så flakker de vel bare rundt fra det ene til det andet, eller løber fra det hele. Rent faktisk viste det sig, at bekymringen var overflødig, der var ikke dette flakkeri.

En ting til, som er værd at tillægge betydning. Skolen er i mange henseender et stift system, med meget gamle traditioner. En af traditionerne er, at vi deler børnene op i årgange efter, hvor gamle de er, og så ind i 1. klasse, 2. klasse og så videre op igennem. I P-fagsordningerne fik vi pludselig børn til at arbejde sammen på tværs af klassetrinene. Børn fra forskellige alderstrin og klassetrin skulle pludselig arbejde sammen. Jamen, det begynder da at ligne lidt af det samfund, som børnene kommer fra, og går tilbage til, når de ikke er i skole. Og det var vi heller ikke kede af, at vi fik med.

For så at samle sammen på disse ting, vil jeg godt igen understrege, at jeg har taget noget ud, og der kan siges adskillige flere ting. Men når jeg har taget de ting ud her, vil jeg sige, at vi her i Gladsaxe har taget 9-punktsprogrammet alvorligt, og derfor har vi søgt at ændre skolen efter de retningslinier, der ligger i 9-punktsprogrammet. Denne ændring,vil jeg hævde.i det store og hele er lykkedes.

Lad mig så gå til det sidste. Det skulle være noget om fremtiden.

Man kan jo spørge: Når vi så har været igennem alle disse forskellige ting, og når vi oven i købet ser ud til at have taget 9-punktsprogrammet så alvorligt, så vi da har opfyldt væsentlige dele af det, kunne vi så ikke stoppe der? Har vi så ikke haft skoleforsøg nok? Er det, som skolen trænger til, ikke først og fremmest arbejdsro fremfor reformer?

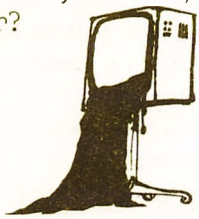

Da vil jeg godt sige dertil, at selvfølgelig vil vi godt have arbejdsro i skolen. Spørgsmålet er bare, hvordan får vi det? Hvordan kan vi få arbejdsro i en skole, der ligger midt i et samfund, som er præget af alt andet end ro, et samfund, der ændrer sig så hastigt? Vi kan ikke lukke skolen af fra samfundet, tværtimod er der jo en stigende tendens til, at skolen meget gerne ikke alene skal være åben mod samfundet, men helst knyttes til samfundet i langt højere grad, end det er tilfældet i øjeblikket. Skolen og de mennesker, der har denne arbejdsplads, påvirkes naturligvis af samfundet. Tænk f. eks. bare på sådan en lille ting som tv. Jamen, hvor mange timer har et 7-årigt barn, der kommer i skolen, egentlig set tv? Hvor meget har det lært den vej igennem, både af godt og af skidt? Hvor meget har det rent faktisk fået lært? Skal vi bare fortsætte skolen, som om tv overhovedet ikke eksisterede? Hvordan kan vi tage højde for, at ethvert barn,bogstaveligt talt, der kommer i skolen, har fået viden ind gennem tv? Hvilken viden? Hvad kan vi skære fra, eller hvad kan vi lægge vægten ekstra på?

Vi kan ikke lukke os ude fra samfundet. Vi må tværtimod tage hensyn til, hvordan samfundet ændrer sig. Klarest er det måske, når vi ser på det, man kalder videnseksplosionen. Hvis vi tager et fag som kemi, så er det sådan, at halvdelen af den kemiske viden, vi har nu, er totalt forældet om 10 år. Så hurtigt går det. Eller for at nævne et andet pudsigt eksempel på det: Der gik 129 år, fra den dag telefonen blev opfundet, til den rent praktisk blev taget i brug. Hvis vi så springer et godt stykke frem i tiden og ser, hvordan det så står til med sådan en lille bitte ting som transistoren, så var den samme tidslængde, fra opfindelsen blev gjort, til den blev taget i brug, 6 år. Det er sådan nogle ting, vi må tage i betragtning i skolen. Vi er altså nødt til at ændre skolen, hvis vi overhovedet vil have skolen til at ligge i samfundet.

Det betyder så også, at vi må tage en række problemer op, måske noget, som kan forekomme gammeldags efterhånden, og spørge os selv: Hvad skal vi gøre ved dem? Hvordan kan vi komme væk fra de ting? Hvordan kan vi ændre skolen, udvikle skolen i den henseende? Jeg kan nævne et par stykker her: De store skolers problem. Problemet med, at skolerne i byområder er blevet for store. De er bare vokset og vokset, fordi befolkningen voksede, og så står man der altså, hvad gør vi her? Ja, der er et par skoler, som stille og roligt er gået i gang med at ændre på det ved ligesom at dele den enkelte skole op i mindre enheder og forsøge sig frem med, om man så kan skabe et bedre miljø, både trivselsmæssigt og indlæringsmæssigt, ved at dele op i mindre enheder. Naturligvis koster det noget, navnlig en bunke arbejde, også en række fejltagelser, inden man finder en løsning på dette problem. F. eks. altså den løsning, der hedder, at dele den store skole op i mindre enheder. Det er noget, som der arbejdes stilfærdigt med, det er noget, som der måske nok skulle arbejdes mere bevidst med, hvis man vil undgå de andre problemer, som de store skoler er.

Eller et andet gammelkendt problem: Vikarproblemet. Skolen kan godt sammenlignes med en virksomhed, til en vis grad. Men der er nogle forskelle. En af forskellene er, at selvom manden ved maskinen ikke er der, så skal produktionen stadigvæk være i gang, når der er tale om skolen. Børnene er der stadigvæk, selvom læreren er væk. Og så har vi problemet, så skal man sætte en vikar ind. Og

det er ganske indlysende dårligt, det er demonstreret med den størst tænkelige tydelighed i vores trivselsundersøgelse herude, både af forældrene og eleverne. De synes,at dette med, at så kommer der en vikar, i stedet for at man skal have sin lærer, er den dårligst tænkelige løsning. Det er simpelthen det, som begge parter er mest utilfreds med. Lærerne er ikke mindre utilfredse med det. Vikarerne er også utilfredse med den form for løsning. Skal det så fortsætte? Skal vi blive ved med bare at lade produktionen køre videre i det gammeldags spor? Eller skal vi forsøge at angribe dette problem ud fra en ny tænkning, på en helt anden måde? Dette problem er blevet behandlet i efterhånden en hel del forsamlinger indenfor skolens verden, skolelederne, skolekommissionen, fælleslærerrådet o.s.v., og alle steder vil man jo gerne have løst dette problem. Hvis vi skal finde en løsning, må vi prøve nye veje, nye ændringer bliver det så, og vi må prøve dem igennem for at se, om vi kan få afskaffet noget af det vitterlig store problem, som det er.

Og så vender vi tilbage til tilvalgsskolen. Tilvalgsskolen, som er en blanding af samlæsning, hvor eleverne holdes sammen, og så af sortering, hvor eleverne deles op i bestemte fag. Spørgsmålet er så, hvorfor kan man holde dem sammen i nogle fag og lade dem læse sammen der, og ikke i andre fag? Det er det spørgsmål, der er stillet,og derfor har vi også nu punktforsøg i gang på 3 skoler, hvor vi prøver på at gennemføre samlæsning i de fag, som man ellers deler eleverne i. Dette er i høj grad noget med, at det er en udvikling af metoder, for lærerne kender det jo ikke i forvejen. Lærerne er ikke uddannet til

det. Lærerne har ingen erfaring med det. Derfor må vi lade nogle lærere og deres elever være forsøgskaniner i denne henseende og prøve dette igennem, for at finde frem til metoder og til materialer, til fremgangsmåder og til organisationsformer i det hele taget omkring denne samlæsning, sådan at de få lærere og de få børn, der her er tale om, kan give den erfaring videre, så at andre også kan komme i gang med det.

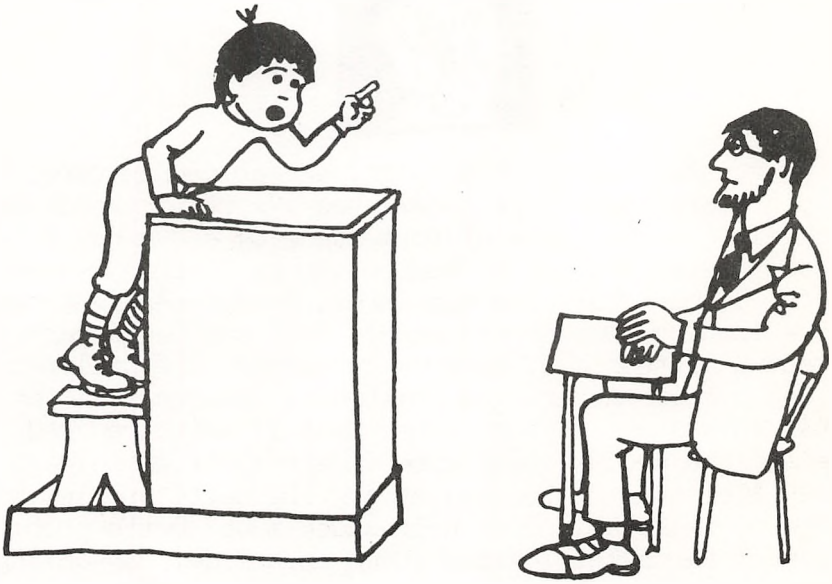

Endelig den sidste ting: Kan forældre og elever få medbestemmelse, så kunne jeg også godt sige, mere medbestemmelse? Der er ingen som helst tvivl om, at skolen som arbejdsplads trænger til demokratisering. Og det er ikke bare et slagord, jeg vil bruge i den henseende, det er min alvorlige mening. Der er arbejdet en del med denne tankegang her i kommunen, også fordi trivselsundersøgelserne så tydeligt har peget på det. F. eks. at eleverne i 10. klasserne mener, at de så ganske afgjort helt og fuldt kan være med til at bestemme om undervisningens form og indhold. Hele denne demokratiseringsproces betyder, at vi må famle os vej frem. Vi ved ikke meget om, hvad det vil sige at ændre et stort system, som skolen er, men vi prøver. Vi prøver på at komme frem i den retning, at man på den enkelte skole, i den enkelte klasse kan være medbestemmende om, hvad man gerne skulle lære.

For at summere dette op, og så slutte, vil jeg sige, at det får mig til at mene, at pædagogisk udviklingsarbejde er nødvendigt, og det er nødvendigt først og fremmest, fordi ellers kommer skolen ud af takt med samfundet, så fører børnene én tilværelse i skolen, en anden tilværelse udenfor skolen, derhjemme blandt kammeraterne o.s.v.

Pædagogisk udviklingsarbejde er nødvendigt, hvis forældrene skal have en skole, som de synes, deres børn kan være tjent med.

Fra den efterfølgende diskussion kan nævnes:

Spørgsmål: Hvor meget blandes forældrene egentlig ind i forsøg? Får de ordentlig besked, både før, under og efter et forsøg? Kommer de for alvor til at være med til at bestemme, om et forsøg skal i gang? Eller handler man hen over hovedet på dem?

Svar: Forældrene får for lidt besked. Det var uheldigt, at KONTAKTBLADET blev strøget af økonomiske grunde. Men som eksempel på information: da Marielyst skole ville starte samlæsning i matematik, fysik og fremmedsprog, blev sagen drøftet først blandt lærerne. Så blev forældrene informeret ved klasseforældremøder. Derefter blev der holdt et fællesmøde, hvor planen blev lagt frem og diskuteret. Efter det stemte forældrene om, de ville være med. Det ville de.

Spørgsmål: Lykkes forsøg ikke altid?

Svar: Jo da, det skal de, ellers er de sat i gang uansvarligt. Men der kommer tit noget andet ud af dem end det, man forventede. Kun enkelte gange mislykkes et forsøg: det smuldrer, dør hen, bliver ikke til noget. Det er bare sørgeligt.

Spørgsmål: Uddannes lærerne til forsøg? Har de muligheder for at deltage?

Svar: De uddannes ikke til det. Vores forsøgsrapporter bruges på seminarierne. Det vigtigste er muligheden for samarbejde. Det kræver tid, og den får lærerne ikke. Det hindrer love og bestemmelser. De må altså ændres, hvis man (politikerne, forældrene) vil have et udviklingsarbejde i gang.

Spørgsmål: Hvorfor gør man ikke noget ved vikarsituationen? Kunne man f.eks. ikke bruge store elever som vikarer?

Svar: SKK drøfter dette nu og kommer med forslag. Igen: det er et spørgsmål om tid og dermed om penge.

Spørgsmål: Hvad betyder lærernes holdning for forsøg? Vil man undersøge den?

Svar: Det er typisk, at forsøgene her i kommunen lige så tit startes af lærerne som "ovenfra". Forsøg presses ikke ned over hovedet på nogen. Men det med at undersøge holdningen gør vi ikke. Ville forældrene mon bryde sig om det? Det vigtigste er, at lærerne er bredt indstillet på at gå ind i et udviklingsarbejde i skolen. Spørgsmålet er bare, om de fra politikerne og fra forældrene kan få forsøgsvilkår, som gør det muligt for dem at gøre arbejdet.

Jesper Florander